

Şenol SUNAT
Manisa Milletvekili
Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasası'nın 98'inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı maddesi gereğince **Tarım ve Orman Bakanı Sn. İbrahim YUMAKLI** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 21.08.2025

Şenol SUNAT
Manisa Milletvekili

Türkiye, dünya kuru üzüm üretiminin tek başına yaklaşık %20'sini karşılamaktadır. Manisa ili ise bu üretimin önemli bir kısmına ev sahipliği yapmaktadır. Ancak 2025 yılı kuru üzüm üreticileri açısından oldukça zorlu geçmiştir.

Öncelikle %50'ye varan don zararı, ardından yetersiz yağış, artan kuraklık ve aşırı sıcaklık nedeniyle bağlarda uç buruşması, rekolte ve kalite kaybı yaşanmıştır. Üreticiler bu olumsuzluklarla mücadele ederken şimdi de "düşük fiyat" baskısıyla karşı karşıya kalmıştır.

Pandemi dönemine kadar kuru üzüm fiyatları Bakanlık düzeyinde Manisa'da açıklanırken, son yıllarda yalnızca Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından yazılı duyuru şeklinde ilan edilmektedir. 2025 yılı için ise bugüne kadar ne Bakanlık ne de TMO tarafından herhangi bir fiyat açıklaması yapılmamıştır. Buna karşın geçen yıla göre bu yıl 18 gün geç açıklama yapan TARİŞ Üzüm Birliği, üreticilere gönderdiği kısa mesajda, 9 numara çekirdeksiz kuru üzümün alım avans fiyatını kilo başına 120 TL olarak duyurmuştur.

Geçen yıl 7 numara çekirdeksiz kuru üzüm için kilo başına 100 TL açıklanmışken; bu yıl enflasyon, yükselen girdi maliyetleri (gübre, ilaç, işçilik, sulama) ve ekolojik kayıplar nedeniyle üreticinin fiyat beklentisi en az 150 TL olmasına rağmen bu beklenti karşılanamamıştır.

Üzüm ihracatçıları ise 120 TL'lik fiyatın 3 dolara denk geldiğini belirterek bu fiyatla ihracat yapmanın zor olduğunu belirtmektedir. İhracatçılar bu şartlarda rekabet edebilirlikten uzaklaştıklarını ve pazarlarını kaybedebileceklerini dile getirmektedir.

Son olarak TARİŞ ürünlerinin internet üzerinden pazarlandığı "magaza.tarisuzum.com.tr" de, 2024 ürünü sultaniye çekirdeksiz kuru üzümün kilosu karton kutuda 296 TL, selefona ambalajda 249 TL, teneke kutuda 341 TL olarak satışa sunulduğu gözlemlenmektedir.

Tüm bunlar yalnızca kuru üzüm piyasasını değil, yaş üzüm fiyatlarını da aşağı çekerek üreticileri finansal ve üretim sürdürülebilirliği açısından zor durumda bırakmaktadır.

Bu bağlamda, aşağıdaki soruların yanıtlanması kamuoyunun bilgi alma hakkı açısından önem arz etmektedir;

1. 2025 yılı kuru üzüm fiyatı neden Bakanlık tarafından açıklanmamıştır?

2. Bakanlığınızca kuru üzüm fiyatının Manisa'da açıklanma geleneğinin terk edilmesinin nedeni nedir?
3. Bakanlığın 2025 kuru üzüm fiyat açıklamasını geçen yıla göre 18 gün geciktirmesinin gerekçesi nedir?
4. Üreticilerin beklentisi en az 150 TL iken, TARİŞ tarafından 120 TL olarak açıklanan kuru üzüm fiyatının üreticilerin maliyetlerini karşılaması mümkün müdür?
5. Bakanlığınıza göre 2025 yılı kuru üzüm üretim maliyeti kilo başına ne kadardır?
6. Bakanlığınız üreticiler tarafından kabul görmeyen 120 TL kuru üzüm fiyatına bir müdahalede bulunacak mıdır?
7. Don zararı, kuraklık, aşırı sıcaklık gibi iklimsel felaketlerden zarar gören üreticiler için herhangi bir destek paketi veya fark ücreti ödenmesi planlanmakta mıdır?
8. Üzüm üreticilerinin artan girdi maliyetlerini (gübre, ilaç, işçilik, sulama vb.) karşılayabilmesi için ek bir destek programı hayata geçirilecek midir?
9. Kuru üzüm fiyatlarının beklentinin altında kalmasının yaş üzüm piyasasını da olumsuz etkileyeceği öngörülmektedir. Bu konuda piyasayı düzenleyici tedbirler alınacak mıdır?
10. Türkiye'nin üzüm ihracat pazarlarını kaybetmemesi için Bakanlığınızın planladığı herhangi bir destek veya teşvik programı var mıdır?
11. Türkiye'nin üzüm üretiminde dünya lideri konumunu koruyabilmesi için hem üretici fiyatlarının hem de ihracatçıların rekabet gücünün eş zamanlı korunması gerekmektedir. Bakanlığınız bu dengeyi sağlamak adına orta ve uzun vadede nasıl bir strateji izlemektedir?
12. İç piyasada TARİŞ'in ürünlerini internet üzerinden yüksek fiyatlarla pazarlayabilmesi mümkünken, üreticiye düşük fiyat dayatılmasının sebebi nedir?
13. İç piyasaya yönelik TARİŞ satışlarına ilişkin üretici haklarını koruyacak şeffaf bir denetim mekanizması oluşturulacak mıdır?